

Biologické posouzení záměru „II/360 Trnava - Rudíkov“, rozšíření silnice“

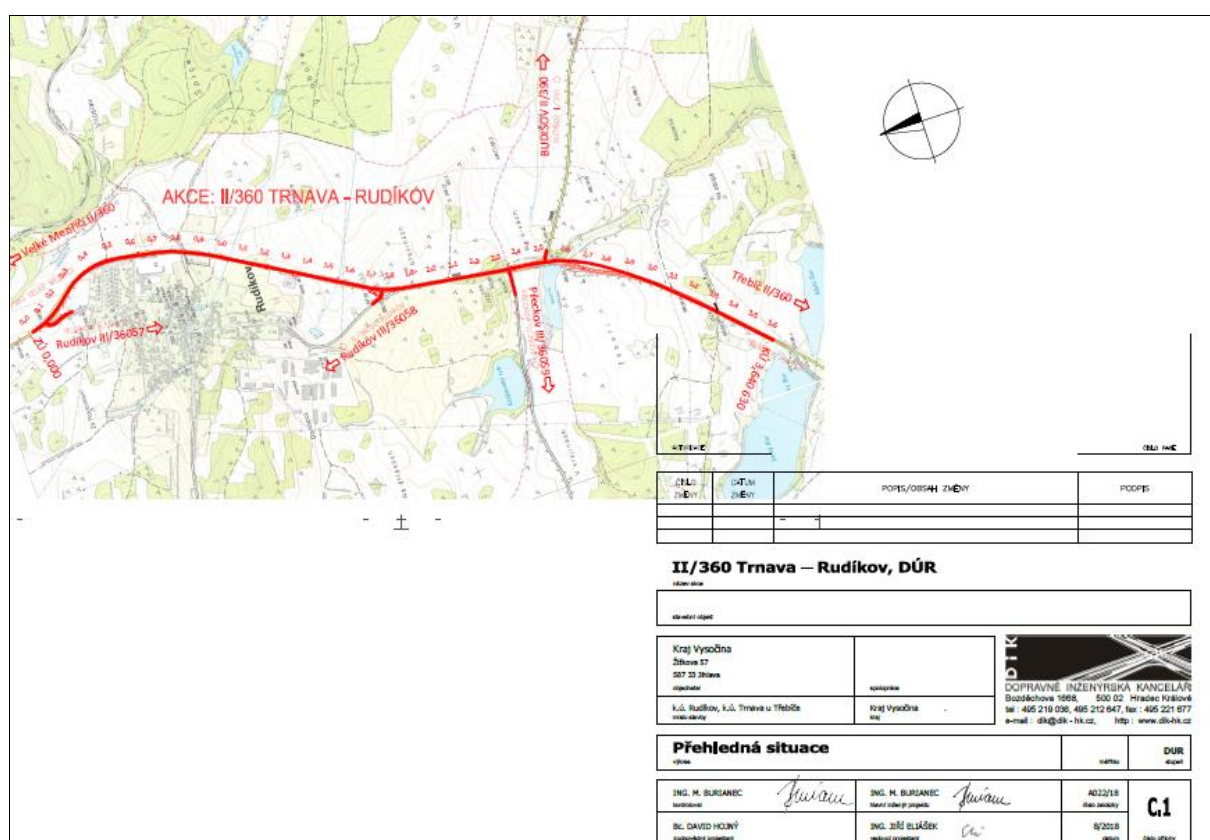

Zpracovatel:	ZO ČSOP Kněžice
Sídlo:	Kněžice 109, 67529 Kněžice
Osoba pověřená realizací:	Ing. Václav Křivan, vaclav.krivan@chaloupky.cz

1. Popis lokality

Posuzovaný úsek komunikace II/360 se nachází mezi obcemi Trnava a Rudíkov na Třebíčsku. Jde o alejové porosty stromů a porosty náletových dřevin na náspech komunikace Třebíč – Velké Meziříčí. Porosty dřevin mají charakter jednostranných či oboustranných alejí tvořené především lípami do stáří zhruba 100 let, méně je zastoupen javor klen a ostatní dřeviny. V okolí Rudíkova pak převažují jednotlivé starší ovocné dřeviny. Místy jsou podél komunikace náletové porosty různých listnatých dřevin a křovin. Zejména porosty lip, které jsou často poškozené a ve špatném zdravotním stavu v jižní části sledovaného úseku představují významný biotop pro řadu druhů hmyzu, ptáků a netopýrů.

Stavba „II/360 Trnava – Rudíkov“ zahrnuje rozšíření komunikace II/360 na kategorii S 9,5/60 v úseku cca 3,7 km. V rámci rozšíření silnice je navrženo kácení stromů (dle dendrologického posudku), které byly předmětem tohoto biologického posouzení z hlediska vlivu na saproxylický hmyz, netopýry a ptáky.

2. Metodika průzkumu

Průzkum byl z hlediska bezobratlých zaměřen zejména na ověření výskytu zvláště chráněných, ohrožených nebo regionálně významných druhů s přímou vazbou na stromy. Jedná se zejména o saproxylické druhy, zejména s vazbou na starší stromy a prostředí stromových dutin, stromové houby nebo xylofágní druhy. Průzkum zaměřený na hmyz proběhl ve dnech 10.4., 12.5. a 14.6.2019. Sledován byl výskyt imag, vývojových stádií nebo typických požerků.

Posouzení významu lokality pro netopýry byl proveden jednak vyhodnocením potenciálu úkrytů ve stromech během průzkumu hmyzu a dále posouzením letové aktivity jedinců na lokalitě za soumraku, která byla sledována na různých místech v době od 21:30 do 23:00 dne 14.6.2019.

Na základě zjištěných výsledků bylo provedeno zhodnocení zásahů navržených v projektové dokumentaci. Jedná se především o kácení dřevin, které jsou stanovištěm dále uvedených významných druhů živočichů.

3. Výsledky a doporučení

Výskyt zvláště chráněných druhů ve smyslu vyhl. 395/92 v platném znění:

Během průzkumu zjištěn výskyt **lesáka rumělkového (*Cucujus cinnaberinus*) (SO)**

Z obratlovců byl zjištěn výskyt **netopýra rezavého (*Nyctalus noctula*) (SO), a krutihlava obecného (*Jynx torquilla*) (SO).**

Přehled zjištěných významných druhů, případně jejich zařazení v červeném seznamu bezobratlých (Kategorie červeného seznamu bezobratlých Hejda et al. 2017.: NT – téměř ohrožený, VU – zranitelný, EN – ohrožený).

Brouci:

kozlíček *Saperda carcharias*

Vzácnější druh vázaný na náletové porosty osik. Vývoj probíhá v živých kmenech oslabených stromů. Na Třebíčsku se jedná o poměrně vzácný druh, který však není, vzhledem k nárokům na prostředí, ohrožený.

kozlíček *Saperda octopunctata* (VU)

Druh vyvíjející se v silných větvích a kmenech usychajících lip. Výskyt byl zjištěn v silných větvích v korunách mohutných lip, které prosychají. Výskyt v oblasti Třebíčska je velmi vzácný a vázaný spíše na aleje a staré parky.

tesařík *Chlorophorus herbsti*

Lokální druh zachovalých listnatých lesů, starých parků a stromořadí. Vývoj probíhá s kmenech nebo silnějších větvích lip, olší, případně dalších druhů dřevin. Brouci vyhledávají zejména chřadnoucí stromy nebo stromy s defekty. Na Třebíčsku se vyskytuje velmi vzácně.

tesařík *Rhamnusium bicolor* (EN)

Druh vázaný na větší otevřené dutiny listnatých stromů. Osidluje hlavně stromy s měkkým dřevem, jako jsou lípy, jírovce, vrby nebo topoly. Vývoj larev probíhá ve dřevě ve vnitřních prostorech dutin a přítomnost druhu je zřejmá podle typických požerků a výletových otvorů. Ve sedovaném území byl zjištěn výskyt tohoto druhu v několika stromech s dutinami.

tesařík *Anisarthron barbipes*

Skrytě žijící druh, který se však vyskytuje poměrně hojně zejména ve starých lipových či javorových alejích. Osidluje stromy s dutinami či defekty v podobě odřenin či zrcátek.

krasec *Agilus suvorovi populneus* (VU)

Vzácnější druh vázaný na osiky, který se však v poslední době značně šíří. Vývoj probíhá v čerstvě usychajících kmenech či silných větvích osik na výslunných lokalitách. Na Třebíčsku je v současné době znám z řady lokalit a patří mezi ohrožené druhy.

krasec *Agrilus auricollis* (EN)

Lokální druh vázaný na jilmy. Vývoj probíhá ve větvích čerstvě usychajících jilmů postižených grafiozou. V současné době se vyskytuje zejména v chřadnoucích porostech náletových jilmů nebo v alejích a na soliterních stromech. V přírodních lesních biotopech je velmi vzácný.

krasec lipový (*Poecilonota rutilans*) (NT)

Druh vázaný na osluněné kmeny živých lip. Vývoj probíhá pod kůrou živých stromů zejména v osluněných částech. V sledovaném území je výskyt tohoto druhu velmi hojný. Na většině starších lip navržených ke kácení byl výskyt tohoto druhu zjištěn, často ve vysokých populačních hustotách. To je dáno sníženou vitalitou stromů, které představují ideální biotop pro tento druh.

zlatohlávek *Potosia lugubris*

Jedná se o druh vázaný vývojem na stromové dutiny v listnácích, především dubech a lípách. Larvy se živí trouchem. I když není zařazen mezi ohrožené druhy, jeho výskyt na lokalitě indikuje přítomnost vhodných biotopů, které mohou osidlovat další významné druhy brouků či jiných skupin hmyzu s vazbou na prostředí stromových dutin.

zlatohlávek *Valgus hemipterus* – hojný druh teplých oblastí dosahující na Třebíčsku hranice areálu směrem na Vysočinu. Vývoj probíhá v suchém trouchnivějším dřevě různých listnatých stromů. V posledních letech se zřejmě šíří do vyšších poloh a proto nepatří mezi ohrožené druhy.

spuchřelík černý (*Prionychus ater*) (NT)

Vzácný druh vázaný na staré listnaté stromy s dutinami. Vývoj larev probíhá v trochu ve velkých dutinách v kmenech nebo silných větvích. Na Třebíčsku se vyskytuje vzácně především ve starých parcích a alejích.

lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*) (§ SO – silně ohrožený) (VU)

Druh vázaný na usychající listnaté stromy, larva se vyvíjí pod kůrou čerstvě odumřelých kmenů nebo silnějších větví. Ve sledovaném území byl výskyt larev nebo imag zjištěn ve všech úsecích. Výskyt tohoto druhu lze předpokládat ve všech vhodných stromech s výskytem defektů v podobě proschlých silných větví nebo v čerstvě uschlých stromech. V oblasti Třebíčska se jedná o vzácný druh, který nacházen v přírodních biotopech zachovalých listnatých lesů a také v alejích a stromořadích.

Zhodnocení navržených opatření a jejich vliv na zjištěné významné druhy hmyzu a netopýrů

Sledovanou lokalitu lze hodnotit z hlediska sledovaných skupin (saproxylický hmyz, netopýři) jako poměrně významnou. Zjištěna byla řada významných a ohrožených druhů s vazbou na listnaté stromy. Je to dáno zejména velkými množstvími poškozených a chřadnoucích stromů v lipových alejích. K nejvýznamnějším nálezům patří esák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*), za pozornost stojí mimořádně hojný výskyt krasce lipového (*Poecilonota rutilans*). V posledních letech významně mizí tesařík *Rhamnusium bicolor*, právě v souvislosti s odstraňováním starých stromů v parcích a stromořadích kolem silnic.

Letová aktivita netopýrů byla vzhledem k charakteru komunikace a okolní krajiny vyhodnocena jako poměrně nízká, pozorováno bylo jen menší množství jedinců netopýra

rezavého a to v úseku lipové aleje meze Trnavou a odbočkou na Budišov. Během průzkumu dřevin určených ke kácení byly zjištěny potenciálně vhodné úkryty pro netopýry a lze tedy předpokládat, že navržené kácení může mít negativní vliv netopýry. Přímé ohrožení netopýrů při vlastním kácení dřevin je třeba řešit bezprostředně před kácením stromů.

Během průzkumu byl ve sledovaném úseku zaznamenán výskyt krutihlava obecného. Tento pták hnízdí v dutinách stromů a je proto rovněž dotčen případným kácením dřevin s vhodnými dutinami.

Celkově lze vyhodnotit záměr v předloženém rozsahu představuje významný zásah do biotopu zvláště chráněných druhů živočichů a proto vyžaduje výjimky ze zákona 114/1992 v platném znění z hlediska ochrany zvláště chráněných druhů živočichů.

Pro zmírnění negativního vlivu na uvedené druhy živočichů lze navrhnout tato opatření:

- v případě kácení je vhodné části kmenů či kosterních větví ponechat v delších kusech a umístit na vhodné místo, kde budou ponechány do stádia rozpadu
- při provádění zdravotního řezu je vhodné ponechávat část suchých větví v podobě kratších pahýlů, pokud je to z bezpečnostního hlediska možné
- asanace dutin je nežádoucí zejména z hlediska hmyzu a dalších bezobratlých vázaných na toto specifické prostředí
- před vlastním provedením kácení je vhodné provést důkladné zhodnocení stromu z hlediska možného výskytu netopýrů, a to maximálně týden až dva před vlastním kácením
- v případě realizace kácení nebo ořezu stromů s výskytem významných druhů nebo potenciálně vhodných biotopů je vhodné provádět práce za dohledu biologického dozoru (zoologa).

Použité podklady:

Silnice II/360 TRNAVA – RUDÍKOV DENDROLOGICKÝ PRŮZKUM – INVENTARIZACE A OCENĚNÍ DŘEVIN (Ing. Václav Babka, Atelier zahradní a krajinářské architektury, Česká 6, 60200 Brno)

V Kněžicích, dne 27.8.2019

Ing. Václav Křivan